

TILIVUOSI 2021

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS

Keiteleen kunta

Sisällysluettelo

Lautakunnan toiminta	1
Kokoonpano	1
Tehtävät ja toiminnan tarkoitus sekä tavoitteet	2
Toimintamuodot, arvioinnin painopisteet, kertomuksen painopisteet	3
Tavoitteiden toteutumisen arviointi	4
Strategiset tavoitteet	4
Toiminnalliset tavoitteet.....	4
PERUSTURVALAUTAKUNTA.....	5
SIVISTYSLAUTAKUNTA	7
TEKNINEN TOIMI	9
Käyttötalous ja talouden kokonaisuus	10
Tarkastuslautakunnan esitys valtuustolle	11

LAUTAKUNNAN TOIMINTA

KOKOONPANO

Kunnanvaltuusto on 23.8.2021 kokouksessaan valinnut vuosille 2021–2025 tarkastuslautakuntaan seuraavat jäsenet:

Varsinainen jäsen

Andersson Sari

Laukkanen Jari

Ryhänen Eero

Savolainen Birgitta

Selkäinaho Kirsi

Varajäsen

Räty Eeva

Ylitalo Jarmo

Saastamoinen Oiva

Tirkkonen Mirja

Mykkänen Marita

Valtuusto valitsi tarkastuslautakunnan puheenjohtajaksi Jari Laukkasen ja varapuheenjohtajaksi Eero Ryhäsen.

Lautakunta on kokouksessaan 15.10.2021 kutsunut lautakunnan sihteeriksi palvelusihteeri Anne Tenhusen.

Tarkastuslautakunnassa ovat toimineet seuraavat jäsenet 31.7.2021 saakka:

Varsinainen jäsen

Jaana Jauhiainen

Esa Karhunen

Birgitta Savolainen

Pekka Savolainen

Liisa Laitinen

Varajäsen

Jaana Pellikka

Oiva Saastamoinen

Pirkko Kasurinen

Aarno Konttinen

Sirkka Roivainen

Puheenjohtajana toimi Jaana Jauhiainen, varapuheenjohtajana Liisa Laitinen ja sihteerinä Anne Tenhunen.

TEHTÄVÄT JA TOIMINNAN TARKOITUS SEKÄ TAVOITTEET

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 §:n mukaan

- 1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
- 2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
- 3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
- 4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
- 5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
- 6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Kunnanhallitus voi poiketa tarkastuslautakunnan esityksestä lautakuntaa koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi ja talousarvioksi kunnan hallintosäännön ja talousarvioesityksen yhteensovittamiseen liittyvästä perustellusta syystä.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisia pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunta on tehtävänsä suorittamiseksi perehtynyt valtuuston, hallituksen ja lautakuntien pöytäkirjoihin, vuoden 2021 talousarvioon, tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sekä tilintarkastusraportteihin.

Lakisääteisen tilintarkastuksen on suorittanut BDO Audiator Oy JHTT-Yhteisö. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut HT, JHT Lilja Koskelo, jota on avustanut tarkastaja Eija Susitaival.

TOIMINTAMUODOT, ARVIOINNIN PAINOPISTEET, KERTOMUKSEN PAINOPISTEET

Tarkastuslautakunta on laatiessaan tarkastussuunnitelmaa vuosille 2021-2025 pitänyt tärkeänä, että toimintoja arvioidaan kuntalaisten tarvitsemien palvelujen tarkoituksenmukaisuuden ja talouden näkökulmasta. Kuntastrategia on kaikkein tärkein arvioinninperuste.

Lautakunta on kokoontunut vuonna 2021 yhteensä kahdeksan kertaa, joista edellisen kauden lautakunta viisi kertaa.

Tarkastuslautakunta on tutustunut kunnan eri toimialojen toimintaan viranhaltijoiden esittelyjen, toimintaa ja taloutta koskevien raporttien sekä pöytäkirjojen avulla. Lautakunta on kuullut kunnanjohtajaa, hallintojohtajaa sekä Palveluyhtiö Viisarit Oy:stä toimitusjohtajaa. Tilintarkastaja on ollut lautakunnan kokouksessa mukana kaksi kertaa. Tarkastuslautakunnan jäsenet ovat kuulleet vastuujon mukaan sivistys- ja perusturvajohtajaa. Näistä on laadittu työmuistiot.

Vuonna 2021 tarkastuslautakunnan arvioinnin kohteena oli seurata Viisarit-yhteistyötä sekä teknisen toimen palveluja.

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

STRATEGISET TAVOITTEET

Uusi kuntastrategia vuosille 2021–2025 on hyväksytty valtuustossa 9.11.2020, 33 §.

Hallintosääntöä on päivitetty valtuustossa 23.8.2021, 33 §.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Keiteleen kuntastrategia määrittää toiminnalliset tavoitteet, joita tarkastuslautakunta on työssään arvioinut.

Keiteleen kuntastrategia löytyy keitele.fi kotisivuilta:

<https://www.keitele.fi/loader.aspx?id=8836dd5b-ea9c-4f9d-8cd3-90509fa7ecfb>

Toiminnalliset tavoitteet on johdettu suoraan kuntastrategiasta. Toiminnallisilla tavoitteilla on pyritty strategian jalkauttamiseen kaikkien hallintokuntien toiminnassa.

PERUSTURVALAUTAKUNTA

Keskeiset strategiset tavoitteet ovat henkilöstön osaamisen ja ammattitaidon kehittäminen, laadukkaiden palvelujen tuottaminen ja viestinnän tehostaminen.

Tavoitteista huolimatta kunnan some-viestintästrategia ei ole toteutunut. Myöskään kunnan kotisivut eivät enää vastaa tämän päivän vaatimustasoa.

Kaikilla perusturvan toimialoilla kärsitään ammattitaitoisen työvoiman heikosta saatavuudesta.

Suorittamassamme kuulemisessa tuli esille seuraavaa (perusturvajohtaja Pirjo Rautio):

- Oppisopimuskoulutukseen on panostettu, siitä huolimatta rekrytoinneissa on vaikeuksia. On jouduttu turvautumaan jopa ostopalveluihin.
- Erikoissairaanhoidosta potilaiden kotiuttaminen tapahtuu niin nopeasti, että paikkoja ei ole tarpeeksi. On jouduttu turvautumaan ostopalveluihin.
- Hyvinvointialuevalmisteluihin liittyen työkuorma on ollut laaja ja vaativa sekä työllistänyt koko henkilöstöä.

Sosiaali- ja perhetyö

Sosiaali- ja perhetyö on elämän muutosta tukevaa työtä, jonka tavoitteena on lieventää elämän tilanteen vaikeuksia riittävän ajoissa.

Henkilöstön tehtäviä on suunnattu enenevästi ennaltaehkäiseviin ja varhaisen vaiheen palveluihin. Lastensuojelussa kunnat ovat antaneet virka-apua keskenään.

Perustoimeentulotuen hakemiseen Kelalta hyödynnettiin Kelan uusia palvelukanavia. Toimeentulotuen asiakasmäärä on vähentynyt.

Sosiaalityöntekijöiden saatavuus on ollut haastavaa. Tilanne naapurikunnissa on samanlainen.

Talousarvion ylitys n. 45 000 €, josta työmarkkinatukien kuntaosuuden ylitys 32 000 €.

Iäkkäiden palvelut

Kotihoidon hoitotunnit lisääntyivät puolella vuoteen 2020 verrattuna. Vanhuspalvelulain hoitajamitoituksesta, välillisen ja välittömän hoitotyön erottamisesta toisistaan, johtuen henkilöstön määrää jouduttiin lisäämään. Myös korona lisäsi sijaisten tarvetta. Asiakasmaksulain muutos 1.7.2021 lisäsi työtä, koska kaikki päätökset tuli uusia.

Panostus kotihoidon määrään mahdollisti säästöt kalliimmassa hoidossa ja budjetissa pysyttiin yllättävän hyvin.

Toimintakate oli 100 000 € budjetoitua parempi.

Vammais- ja erityispalvelut

Palvelujen suunnittelussa ja tuottamisessa on tavoitteena asiakkaan toimintaa ylläpitävä ja kuntouttava työote. Edistetään vajaakuntoisten henkilöiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta yhteiskunnan jäsenenä.

Vammais- ja erityispalveluita vaikeutti avustajien saannin ongelmat ja jouduttiin käyttämään osto-palveluita.

Perusterveydenhuolto

Perusterveydenhuollon tehtävä on asiakkaan hyvinvoinnin turvaaminen ja tarpeen mukaisten palvelujen tuottaminen. Keskeinen tavoite on lähipalvelujen tuottaminen.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri järjestää Keiteleen perusterveydenhuollon ja palvelun tuottaja on Kysteri-liikelaitos. Siihen kuuluvat Keiteleen kunnan lisäksi Pielavesi, Vesanto ja Tervo. Myös Pielaveden vuodeosaston toimintaa on jouduttu supistamaan sairaanhoitajavajeen vuoksi. Potilaiden jatkohoito on ollut ajoittain haasteellista. Keiteleen vuodeosaston toiminta päättyi 15.1.2021.

Lääkäriaikojen saatavuus on heikentynyt huomattavasti vuoden 2021 aikana, huolimatta runsaasta osto-palvelujen käytöstä lääkäreiden saamiseksi paikkakunnalle.

Keiteleen terveyskeskus on suoriutunut loistavasti koronarokotusohjelmasta, kiitos kuuluu myös Keiteleen kuntalaisille, jotka ovat kiitettävästi ottaneet rokotuksia.

Toimintakate oli 2 447 000 €, joka jäi 129 000 € arvioitua pienemmäksi. Toimintakate tarkoittaa tuotetun palvelun ja siitä saatavan tulon erotusta.

Ympäristöterveydenhuolto

Yhteistoiminta-alueen työ on alkanut v. 2012 ja isäntäkunta on Tervo. Tehtävänä on ehkäistä ennakolta ympäristöstä ihmiseen kohdistuvia terveysvaaroja ja -haittoja sekä edistää eläinten terveyttä ja hyvinvointia.

Toimiala on ollut haasteellinen. Eläinlääkäreiden saatavuus on ollut vaikeaa.

Erikoissairaanhoito

Erikoissairaanhoito turvaa ja toteuttaa perusterveydenhoitoa vaativammat sairaanhoidon palvelut. Palvelut ostetaan Pohjois-Savon sairaanhoitopiiriltä ja Ylä-Savon SOTE -kuntayhtymältä.

Hyvinvointialueelle siirtyminen tulee tehdä siten, ettei budjetissa ole alijäämiä. Tästä johtuen alijäämien kattamiseksi Keiteleen kunnalta perittiin lisäkantoa 101 500 euroa.

Erikoissairaanhoito ylitti budjetin 51 000 €:lla.

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Strategiassa tavoitteena ovat yrittäjyys, puu ja kansainvälisyys. Arvoina ovat avoin, rohkea, reilu, ratkaisunhaluinen, luontoystävällinen, ihmistä lähellä, luotettava, tuloksellinen, kehittyvä ja positiivinen.

Puu-asiassa on edetty ja on oltu aktiivisesti mukana, samoin TET- tuotteistus on tukenut yrittäjyyttä. Yrittäjyyden opetus sen sijaan ei ole kehittynyt.

Moni toiminto, osallisuus ja ihmistä lähellä oleminen ovat kärsineet koronan vuoksi.

Ottaen huomioon tavoitteena olleen ajantasaisen viestinnän, niin somella on ollut vähäinen käyttö.

Sivistysjohtaja Ville Ahosen kuuleminen:

- Rekrytoinnit ovat onnistuneet huonosti, tyytyväisyys työhön on kuitenkin parantunut kyselyn perusteella
- Vuoden aikana on ollut paljon sairautta, ahdistusta ja poissaoloja
- Tiimityöuudistus on suoritettu, se on parantanut toimintaa pedagogisesti. Tiimit: esi-3, 4-6 ja 7-9.
- TVT- strategia on päivittämättä. Digitalisaation kehityksen osalta tavoitteissa on eriyvyyksiä.
- On tehty TET- tuotteistamista ja työ yritysten kanssa jatkuu
- SOME-tiimi ja näkyvyys eivät ole toimineet. Ei ole kyetty löytämään siihen resurssia/ halua
- Viisareiden toimintaan ei ole oltu tyytyväisiä. Esim. laskutuksessa on jatkuvasti epäselvyyksiä.

Kehittämiskohteita:

- Koulun tilojen suunnittelu vastaamaan tätä päivää, äänet kuuluvat nyt joka paikkaan. Koko koulun luokkajako ja työtilasuunnittelu pitäisi käynnistää, koska LVI- remontin tarve tulee eteen muutenkin.
- Koulussa alkaa myös olla tiloja, jotka ovat vajaakäytöllä, kun koulu on yksisarjainen jatkossa. Esim. aamu- ja iltapäivätoiminnan, nuorisotilojen, kuntosalin jne. käyttö ja paikka tulisi harkita tarkkaan. Nyt koululla olisi tarjota valmiit pukutilat, suihkut, vessat jne. kuntosalille, jos se sijoitettaisiin esim. Nuorisotilan paikalle. Tämä säästäisi satoja tuhansia, olisi lähellä muita liikuntapaikkoja ja siten asiakasystävällinen.

Taloudessa on kyetty varsin hyviin tuloksiin, vaikka korona vaikeutti toimintaa ja esim. poissaoloja oli paljon.

- Talousarvio toteutui alle budjetin, netto 93.8%.
- Tuntikehys on kyetty pitämään entisellä, hyvällä tasolla. 2.66.
- Koulukuljetukset ovat kalliita ja nousseet kovasti, 3 596 euroa, nousua 364e/ oppilas
- Keiteleen kunnan perusopetuksen hyvinvointi- ja terveydenedistämistyö on arvioitu Suomen parhaaksi (THL, TEA-mittari)

Kansalaisopisto ja Kirjasto

- Koronasta huolimatta kansalaisopisto kykeni toimimaan hyvin ja suunnitelman mukaan.
- Kirjaston ja kansalaisopiston yhteistyö on onnistunut hyvin.
- Kulttuuritapahtumat kärsivät paljon kokoontumisrajoituksista.

Nuorisotoimi

Nuorisotoimi tuotti palveluja korona-ajasta huolimatta rajoitetusti. Osallistuminen oli ajoittain vaikeaa, eikä esim. retkiä tai tutustumiskäyntejä voitu toteuttaa.

Kaikki peruskoulun päättäneet saivat jatkokoulutuspaikan, mikä oli erittäin myönteinen asia.

Varhaiskasvatus

Päivähoidossa ei ole enää ollenkaan perhepäivähoitoa. Erityislapset hyötyisivät pienemmistä hoitoryhmistä. Erityisryhmiä ovat esim. ääniyliherkät, vaikeasti allergiset, autistiset jne.

Huolimatta toimintojen yhdistämisestä budjetissa ei ihan pysytty VAKAN osalta.

Kustannukset ovat ylittyneet 43 000 €.

TEKNINEN TOIMI

Tarkastuslautakunta on kuullut Palveluyhtiö Viisarit Oy:n toimitusjohtaja Juho Nuutista.

Viisareiden talouden pito, budjetissa pysyminen ollut vaikeaa, koska budjetti on laadittu vuoden 2018 kustannustasoon.

Hallitustyöskentelyä on vaikeuttanut omistajakuntien heikko sitoutuminen. Kokouksissa on ollut suurta vaihtelua osanottajien osalta ja osaaminen omistajaohjauksesta on ollut puutteellista.

Työnjohdon/ työhyvinvoinnin osalta ei ole tehty kyselyjä tai selvitetty työntekijöiden odotuksia. Työn vastuukysymykset ja odotukset eivät ehkä ole aina kohdanneet. Epätietoisuus ja huonot ohjeet aiheuttavat tehottomuutta.

Tarkastuslautakunta toivoo, että jatkossa kiinnitettäisiin erityistä huomiota peruskuntien ja Viisareiden yhteistyöhön esim. asuntojen kunnossapidon osalta.

Talouden suunnitteluun on odotettavissa haastetta ja ennakkoinnin vaikeutta mm. hyvinvointialueelle siirtymisen vuoksi. Servican alaisuudessa toimimisessa neuvottelut ovat vielä kesken, samoin sopimuksien lopullinen muoto.

Hyvinvointialueelle vuokrattujen kiinteistöjen kunnossapitoon ei ole varauduttu kunnan eikä hyvinvointialueen omassa budjetissa. Ennalta-arvaamattoman kunnostustarpeen rahoitus voi olla riski.

Investointiohjelma on toteutunut huonosti. Niihin varatut rahat ovat osin käyttämättä, kilpailutuksia ei ole tehty suunnitellusti. Tämä on vaikeuttanut palvelujen tuottamista. Tästä esimerkkinä koulukeskuksen lukituspäivityksen siirtyminen. Tarkastuslautakunta yhtyy tilintarkastajan näkemykseen investointiohjelman sitovuustason muuttamiseksi suuremmiksi kokonaisuuksiksi.

Hankintaohjeiden laatiminen tulee aloittaa välittömästi.

KÄYTTÖTALOUS JA TALOUDEN KOKONAISUUS

Kunnan oli katettava vuoden 2018 ja sen jälkeen syntyneet alijäämät enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan talouden tasapainotustyö aloitettiin vuonna 2018 ja varsinainen tasapainotussuunnitelma hyväksyttiin vuoden 2019 talousarvion yhteydessä. Vuoden 2020 ylijäämän jälkeen jäi katettavaa alijäämää lähivuosille vielä noin 37.000 euroa. Kun vuonna 2021 muodostui ylijäämää 635.000 euroa, on taseessa 31.12.2021 kertynyttä ylijäämää nyt 598.000 euroa.

Alkuperäisessä talousarviossa tulos oli arvioitu 862.000 euroa ylijäämäiseksi. Valtuusto hyväksyi tilivuoden aikana muutoksia talousarvion käyttötalousosaan 636.000 euroa. Tilinpäätöksessä 2021 tilikauden tulos oli 635.000 euroa ylijäämäinen.

Ulkoiset toimintatuotot olivat 2.814.000 euroa, 45.000 euroa talousarviota enemmän. Ulkoiset toimintakulut olivat 18.271.000 euroa, 261.000 euroa talousarviota pienemmät. Verotulot olivat 7.979.000 euroa ja valtionosuudet 8.681.000 euroa toteutuivat ennakoidusti.

Talousarvioon verrattuna lähes kaikki menolajit alittuivat ja kaikki toimielimet alittivat määrärahansa. Toimintakulut kasvoivat vain 0,24 %; kuntien keskimääräinen toimintakulujen kasvu oli 7,7 %.

Hyvään taloudelliseen lopputulokseen vaikuttivat sekä valtion koronan vuoksi maksamat korotetut valtionosuudet ja yhteisöverot että myös kunnan omat talouden tasapainottamistoimenpiteet.

Investointeihin varattu määräraha, 1.257.000 euroa, alittui 590.000 euroa.

Taseen omavaraisuusaste on 49,6 %, tavoitetason ollessa 60 %. Lainat/asukas on 3.488 euroa, joka on kuntien keskimääräisen mukainen. Konsernilainoja on 7.407 euroa/asukas, on kuntien keskiarvoa, noin 9.000 euroa/asukas, alhaisempi. Maksuvalmius on hyvä eli kassan riittävyys 27 päivää.

Kunnan talous on tällä hetkellä tasapainossa. Vuoden 2022 talousarviossa on ennakoitu ylijäämäksi vielä 260.000 euroa. Tuleva hyvinvointialueuudistus vuoden 2023 alusta alkaen ja valtion koronan vuoksi maksamien tukien loppuessa, on vuodesta 2023 alkaen taloudessa paljon epävarmuustekijöitä, joita on vaikea ennakoida. Kunnan verotulot pienenevät olennaisesti, mutta vastaavasti sosiaali- ja terveystoimen menot siirtyvät hyvinvointialueen talousarvioon.

TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS VALTUUSTOLLE

Tarkastuslautakunta esittää valtuustolle, että se hyväksyy kunnanhallituksen laatiman Keiteleen kunnan tilinpäätöksen vuodelta 2021 ja tilintarkastuskertomuksen mukaisesti myöntää vastuuvapauden tilivelvollisille vuodelta 2021 sekä merkitsee tarkastuslautakunnan arviointikertomuksen ja tilintarkastuskertomuksen tiedoksi.

Tarkastuslautakunta edellyttää, että hankintaohjeen laatiminen aloitetaan välittömästi. Keiteleen kuntastrategiassa yrittäjyys on yksi päätavoite. Tarkastuslautakunta toivoo, että laadittava hankintaohje ottaa huomioon erityisesti pienyrittäjät. Tämä on mahdollista mm. ohjeistamalla hankintoja hankintalakia tiukemmin säännöin. Tarkastuslautakunta edellyttää hankintaohjeen laatimisesta tietoa lokakuun loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta kiittää kunnan luottamushenkilöitä ja henkilöstöä vuodesta 2021.

Keiteleellä 2.6.2022

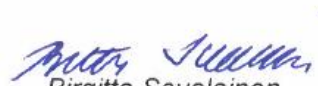
Jari Laukkanen
puheenjohtaja

Eero Ryhänen
varapuheenjohtaja

Sari Andersson
jäsen

Birgitta Savolainen
jäsen

Kirsi Selkäinaho
jäsen